

Sygn. akt I C 445/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2018 r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSR Małgorzata Andrzejkowicz

Protokolant: st. sek. sąd. Anna Czaban

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2018 r. na rozprawie w S.

sprawy z powództwa T. K., J. K.

przeciwko M. J., E. K.

o zapłatę

I. uchyla wyrok zaoczny z dnia 28 października 2015 r. w całości;

II. zasądza solidarnie od pozwanych M. J. i E. K. na rzecz powodów T. K. i J. K. kwotę 16.055,48 zł (szesnaście tysięcy pięćdziesiąt pięć złotych czterdzieści osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot:

- 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych) od dnia 31 grudnia 2005 r. do dnia zapłaty;

- 1.055,48 zł (jeden tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych czterdzieści osiem groszy) od

dnia 1 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od powodów na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 241,70 zł (dwieście czterdzieści jeden złotych siedemdziesiąt groszy) tytułem kosztów procesu;

V. nakazuje ściągnąć solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę 811,35 zł (osiemset jedenaście złotych trzydzieści pięć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

VI. nakazuje ściągnąć od powódki J. K. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę 492,82 (czterysta dziewięćdziesiąt dwa złote osiemdziesiąt dwa grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

VII. nakazuje ściągnąć od powoda T. K. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę 492,82 (czterysta dziewięćdziesiąt dwa złote osiemdziesiąt dwa grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSR Małgorzata Andrzejkowicz

Sygn. akt I C 445/17

UZASADNIENIE

Powódka K. K. (1) pozwem wniesionym w dniu 1 grudnia 2014 r. wniosła o zasądzenie od pozwanych M. J. i E. K. kwoty 36.055,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób: od kwoty 35.000 zł od dnia 31 grudnia 2005 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 1.055,48 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Ponadto wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podała, że w dniu 30 maja 2005 r. pożyczyła matce pozwanych H. J. kwotę 40.000 zł, a termin zwrotu pożyczki został ustalony na dzień 30 grudnia 2005 r. Dodała, że przedmiotowa umowa zawarta została ustnie, jednakże pożyczkobiorczyni złożyła pisemne oświadczenie, w którym potwierdziła fakt zawarcia umowy pożyczki i jej pobrania, sumę pożyczki oraz termin jej zwrotu. W dalszej kolejności wyjaśniła, że H. J. zmarła, a pozwani są jej ustawowymi spadkobiercami, co potwierdzone zostało postanowieniem z dnia 16 września 2014 r. (II Ns 458/14). Dodała również, że na kwotę żądania składają się 35.000 zł tytułem pozostałej nie zwróconej kwoty pożyczki oraz kwota 1.055,48 z tytułu odsetek ustawowych za nieterminowe uiszczenie kwoty 5.000 zł (od 31 grudnia 2005 r. do 31 października 2007 r.).

Wyrokiem zaocznym z dnia 28 października 2015 r. sąd zasądził zgodnie z żądaniem pozwu (k. 68).

Przedmiotowy wyrok zaskarżony został przez pozwanych sprzeciwem (k. 76-78), w którym wniesli oni o uchylenie wyroku zaocznego i oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu wskazali, że kwestionują żądanie zarówno co do zasady, jak też i co do wysokości. Potwierdzili, że ich matka H. J., jak też i ojciec S. J. pożyczali czasem od innych osób pieniądze, jednakże według ich wiedzy pożyczki te zawsze w krótkim czasie zwracali. Dodali, że w dacie 30 maja 2005 r. pomiędzy małżonkami J. istniał ustrój rozdzielności majątkowej. Nadto wywiedli, że powódka sama nie wie jakich rozmiarów i czy w ogóle H. J. przed swoją śmiercią była jej winna pieniądze, skoro w piśmie z 2013 r. wzywała ją do zwrotu kwoty 15.000 zł, zaś aktualnie powołując się na tę samą pożyczkę wskazuje, że niezwrócona zaległość to kwota 35.000 zł. Ponadto zauważyli, że wskazany w oświadczeniu dotyczącym zawarcia umowy pożyczki numer PESEL nie należał do ich matki.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2017 r. (k. 174) sąd – z uwagi na śmierć K. K. (1) – zawiesił postępowanie w sprawie.

Postanowieniem z dnia 23 marca 2017 r. (k. 190) sąd podjął zawieszony postępowanie z udziałem spadkobierców zmarłej K. K. (1): C. K., J. K. i T. K..

Postanowieniem z dnia 7 czerwca 2017 r. (k. 213-214) sąd – z uwagi na śmierć C. K. – zawiesił postępowanie w sprawie i podjął je udziałem spadkobierców zmarłego: J. K. i T. K..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 maja 2005 r. K. K. (1) zawarła z H. J. ustną umowę pożyczki kwoty 40.000 zł. Strony ustaliły, że pożyczka zostanie zwrócona do dnia 30 grudnia 2005 r.

Umowa zawarta została w domu H. J. w obecności K. S. (ówczesnej partnerki syna K. K. (1)), która widziała wymianę pieniędzy pomiędzy stronami umowy oraz która była również świadkiem sporządzenia przez H. J. oświadczenia w formie zwykłej pisemnej o treści: „Oświadczam że w dniu 30.05.2005 r. pożyczyłam od K. K. (2) zam. S. przy ul. (...). Śmiałego 6/9 40 tys. zł czterdzieści tysięcy złotych. Ja niżej podpisana legitymująca się peselem: (...). Termin oddania 30.12.2005 r. Podpis pod oświadczeniem złożyła własnoręcznie H. K. oraz świadek K. S..

Pożyczka z 30 maja 2005 r. nie została w całości zwrócona w terminie, a 31 października 2007 r. – już po wyznaczonym terminie zwrotu – H. J. dokonała na rzecz K. K. (1) zapłaty kwoty 5.000 zł.

Małżonkowie H. i S. J. posiadali nieruchomości gruntowe położone w W. przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. W latach 2002 - 2005 dokonali sprzedaży tych nieruchomości.

dowód:

- oświadczenie k. 9,
- protokół z 10.01.2011 r. k. 134-139,
- protokół z 7.02.2012 r. k. 140-141,
- zeznania świadka K. S. k. 156-157,
- zeznania pozwanej E. K. k. 279,
- zeznania pozwanego M. J. k. 279-280,
- umowy sprzedaży k. 278-301.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2008 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie rozwiązał związek małżeński H. J. ze S. J. bez orzekania o winie stron. (punkt pierwszy). Nie orzekł o sposobie korzystania z mieszkania (punkt drugi) oraz orzekł w przedmiocie kosztów postępowania.

dowód:

- wyrok z 20.11.2008 r. k. 105.

Pismem z dnia 13 lutego 2013 r. K. K. (1) wezwała H. J. do uiszczenia kwoty 29.990,82 zł, na która składały się:

- nieuregulowana kwota pożyczki z dnia 30.05.2005 r. w wysokości 15.000 zł,
- odsetki liczone od kwoty 5.000 zł od dnia 31 grudnia 2005 r. do 31 października 2007 r. w wysokości 1.055,48 zł,
- odsetki liczone od kwoty 15.000 zł od dnia 31 grudnia 2005 r. do dnia 13.02. (...). w wysokości 13.235,34 zł,
- zwrot kosztów dotyczących czynności egzekucyjnych z dnia 19 sierpnia 2005 r. w kwocie 700 zł zgodnie z umową ustną zawartą między stronami.

W wezwaniu wskazano, że należność powinna zostać uiszczona w terminie 5 dni od otrzymania pisma.

dowód:

- wezwanie z 13.02.2013 r. k. 79.

H. J. zmarła w dniu 14 sierpnia 2013 r.

Postanowieniem z dnia 16 września 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie stwierdził, że spadek po H. J. na podstawie ustawy nabyli wprost: córka E. K. i syn M. J. w udziałach po 1/2.

dowód:

- postanowienie z 16.09.2014 r. k. 64.

W dniu 2 grudnia 2016 r. zmarła K. K. (1).

Spadek po K. K. (1) z mocy ustawy nabyli jej mąż C. K. oraz dzieci: J. K. i T. K. w udziałach do 1/3 części.

W dniu 12 kwietnia 2017 r. zmarł C. K..

Spadek po zmarłym z mocy ustawy nabyły jego dzieci: J. K. i T. K. w udziałach do 1/2 części.

dowód:

- akt poświadczenia dziedziczenia z 9.01.2017 r. k. 177-179,
- akt poświadczenia dziedziczenia z 20.04.2017 r. k. 200-201,
- protokół dziedziczenia k. 202-203,
- odpisy aktu zgonu k. 209, k. 172.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne w części.

W przedmiotowej sprawie powództwo oparte zostało o przepisy dotyczące umowy pożyczki. Stosownie do art. 720 k.c.(w brzmieniu obowiązującym na dzień 30 maja 2005 r.) przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko, co do gatunku, a biorący pożyczkę zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy. Przepis art. 720 § 2 stanowi natomiast Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem. Przepisy te konstruuja umowę pożyczki jako czynność dwustronnie zobowiązującą, której istotną cechą jest zobowiązanie jednej strony do przeniesienia na biorącego pożyczkę własności określonej ilości pieniędzy z jednoczesnym zobowiązaniem drugiej strony do zwrotu kwoty pożyczki w określonym w tej umowie terminie (art. 723 k.c.). Umowa pożyczki może mieć charakter odpłatny jak też nieodpłatny.

Wskazać w tym miejscu należy, że umowa pożyczki jest umową konsensualną, dwustronnie zobowiązującą. Dochodzi ona do skutku przez samo porozumienie się stron. Forma pisemna – dla kwoty powyżej 500 zł – została tutaj zastrzeżona jedynie dla celów dowodowych (ad probationem) Jej niezachowanie prowadzi bowiem do niekorzystnych skutków procesowych dla dającego pożyczkę w razie sporu z biorącym pożyczkę z uwagi na ograniczenia dowodowe określone w art. 74 § 1 k.c. Zauważyć przy tym należy, że w przepisie art. 720 § 2 k.c. posłużono się określeniem „stwierdzenie pismem”, a nie zawarcie umowy w formie pisemnej. Powyższe zaś wskazuje, że chodzi o istnienie pisma stwierdzającego, że umowa została zawarta. Sama umowa może być więc zawarta w formie dowolnej, nawet ustnie, dopiero fakt jej zawarcia powinien być natomiast potwierdzony pismem (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w wyroku z dnia 9 kwietnia 2013r. I ACa 901/12, LEX nr 1315736; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 17.02.2011r., SA/Po 677/10, LEX nr 994793). Skutkiem więc niezachowania formy pisemnej zastrzeżonej dla celów dowodowych jest ograniczenie możliwości prowadzenia w ewentualnym sporze sądowym dowodu ze świadków i z przesłuchania stron na okoliczność dokonania czynności. Ograniczenia te łagodzą jednak przepisy art. 74 § 2 i 3 k.c., zgodnie z którymi: po pierwsze dowód ze źródeł osobowych na fakt dokonania czynności prawnej będzie dopuszczalny, gdy obie strony wyrażą na to zgodę; po drugie, jeżeli żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą; po trzecie, wtedy, gdy istnieje tzw. początek dowodu na piśmie, czyli gdy fakt dokonania czynności prawnej został uprawdopodobniony za pomocą pisma; po czwarte, ograniczenie dowodzenia faktu dokonania czynności prawnej nie ma zastosowania w stosunkach między przedsiębiorcami. Podkreślenia wymaga, że w niniejszej sprawie przedłożone wraz z pozwem oświadczenie z dnia 30 maja 2005 r. spełnia wymogi „stwierdzenia pismem”.

W ocenie sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na dokonanie ustalenia, zgodnego z twierdzeniami K. K. (3) zawartymi w pozwie, a dotyczącymi udzielenia przez nią H. J. umowy pożyczki na kwotę 40.000 zł.

Stan faktyczny w sprawie sąd ustalił w oparciu o ujawnione w sprawie dowody z dokumentów, autentyczności i wiarygodności, których nie negowała żadna ze stron. Przy tym w zakresie spornych pomiędzy stronami okoliczności sąd poczynił ustalenia w oparciu o zeznania świadka K. S. oraz pozwanych w zakresie, w jakim twierdzenia te

znajdowały potwierdzenie w innych dowodach, w tym zwłaszcza w dowodach z dokumentów. Sąd oceniając zeznania świadka K. S. ocenił je jako całkowicie wiarygodne, gdyż były spontaniczne, spójne, logiczne, niesprzeczne względem siebie, a przy tym spójne z wcześniej złożonymi w toku postępowania nieprocesowego w dniu 10 stycznia 2011 r. Dostrzec w tym miejscu należało, że pozwani co do zasady nie kwestionowali prawdziwości oświadczenia H. J. z dnia 30 maja 2005 r. Jednakże zaprzeczali, aby dług nie został przez ich matkę zwrócony. Równocześnie zaprzeczali, aby ich matka miała jakiegokolwiek potrzeby do uzyskiwania pożyczek z uwagi na jej dobrą sytuację finansową. Przy tym ich zeznania w tym zakresie były niespójne wzajemnie, oraz niespójne z podnoszonymi w sprzeciwie twierdzeniami, w których to potwierdzili fakt zaciągania przez rodziców pożyczek od różnych osób. Przedkładali przy tym dowody w postaci umów sprzedaży nieruchomości w latach 2001-2005 celem wykazania dobrej sytuacji materialnej H. J.. Z powyższego wywodząc, że ich matka z uwagi na dobrą kondycję finansową nie potrzebowała od nikogo pożyczać pieniędzy. Przy tym jednak sama pozwana – po odebraniu od niej pouczenia o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań (k. 305) – potwierdziła swoje zeznania złożone w sprawie II Ns 2667/09, że słyszała o jednej pożyczce H. J. od ciotki K. K. (1), jednakże zastrzegła, że nie posiada wiedzy, co do sposobu spłacenia przez matkę tejsze pożyczki. Natomiast pozwany M. J. utrzymywał, że H. J. z uwagi na dokonywaną sprzedaż nieruchomości była w dobrej kondycji finansowej, stąd też nie miała potrzeby do pożyczania pieniędzy. Twierdzenia pozwanego w tym zakresie jednak sąd uznał za całkowicie nieprzekonujące. W sytuacji bowiem, gdy pozwani nie zakwestionowali prawdziwości dokumentu w postaci oświadczenia ich matki H. J., a sama pozwana wręcz przyznała, iż faktycznie taka pożyczka była udzielona jej matce oraz, że podpis pod oświadczeniem wygląda jak podpis jej matki, sama okoliczność dobrej sytuacji finansowej zmarłej nie może stanowić podstawy do ustaleń o niemożności zawarcia przez nią umowy pożyczki.

W tym miejscu należało wskazać, że materialnoprawny ciężar rozkładu ciężaru dowodu reguluje norma art.6 k.c. stanowiąca, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Stąd na stronie powodowej spoczywał w toku niniejszego postępowania ciężar wykazania, iż doszło do zawarcia umowy pożyczki, a przedmiot pożyczki w kwocie 40.000 zł został wydany. Natomiast rzeczą pozwanych było wykazanie, że spełnione zostało świadczenie polegające na zwrocie kwoty pożyczki (w całości lub w części), ewentualnie udowodnienie innych okoliczności niweczących lub tamujących roszczenie powoda (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 maja 2015 r., I ACa 904/14, LEX nr 1789978; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25 lutego 2015 r., I ACa 546/14, LEX nr 1665022; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 lipca 2014 r., I ACa 174/14, LEX nr 1506240).

Jak już wyżej wskazano okoliczności, których wykazanie obciążało powodów, tj. zawarcie umowy i wydanie przedmiotu pożyczki zostały w toku niniejszego postępowania wykazane. Natomiast co do zwrotu pożyczki w całości lub też w określonych kwotach, to ciężar wykazania tych okoliczności spoczywał na pozwanych. Przedstawione przez pozwanych dowody ograniczyły się do przedłożenia aktów notarialnych umów sprzedaży oraz własnych zeznań wskazujących na brak potrzeby H. J. uzyskiwania środków finansowych w drodze pożyczek w sytuacji posiadania własnych środków oraz nieruchomości. Do dowodów tych i ich wartości dowodowej w zakresie zawarcia przez H. J. umowy pożyczki sąd odniósł się już powyżej. Natomiast w zakresie wysokości uiszczonej przez H. J. spłaty tytułem spornej pożyczki pozwani wraz ze sprzeciwem od wyroku zaocznego przedłożyli wezwanie K. K. (1) z dnia 13 lutego 2013 r. Dokument ten zaś w ocenie sądu stanowi podstawę do uznania, że tytułem zwrotu pożyczki z dnia 30 maja 2005 r. H. J. uiszczała na rzecz K. K. (1) kwotę 25.000 zł, w tym kwotę 5.000 zł po terminie (wyznaczonym na 30 grudnia 2005 r.), tj. dopiero w dniu 31 października 2007 r. W tym względzie za całkowicie nieprzekonujące uznał sąd twierdzenia pełnomocnika powodów jakoby zmniejszenie żądania nie było wynikiem spłaty lecz wynikiem rozdzielenia pożyczki na rzecz obydwójga małżonków H. i S. J.. Brak jest bowiem jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że S. J., który nie był stroną umowy pożyczki z dnia 30 maja 2005 r. przyjął na siebie zwrot części wynikającej z tej umowy wierzytelności. Okoliczność ta również nie wynika w żaden sposób z wezwania z 13 lutego 2013 r. Nadto nie sposób znaleźć jej potwierdzenia również w protokole z zeznań K. K. (1) złożonych w dniu 7 lutego 2012 r. w sprawie II Ns 2767/09 o podział majątku wspólnego ze S. K.. Wręcz przeciwnie w toku tamtej sprawy K. K. (1) potwierdziła, że dług ze spornej umowy pożyczki wynosi 15.000 zł.

W świetle powyższego w kontekście przedstawionych dowodów, w tym wezwania z 13 lutego 2013 r. oraz zeznań K. K. (1) złożonych w sprawie II Ns 2767/09 sąd uznał, że do zapłaty pozostała kwota 15.000 zł, a nadto że pozwani winni uiścić na rzecz powodów należność tytułem skapitalizowanych odsetek za okres od 31 grudnia 2005 r. do 31 października 2007 r., tytułem uiszczenia z części wierzytelności w kwocie 5.000 zł po terminie płatności. Ponieważ zaś poza sporem była data uiszczenia przez H. J. kwoty 5.000 zł, jak też data wymagalności pożyczki, sąd o odsetkach orzekł zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie, mając na uwadze treść art. 481 § 1 k.c.

Reasumując sąd uwzględnił w żądanie powodów co do kwoty 15.000 zł oraz skapitalizowanych odsetek od kwoty 5.000 zł, o czym orzeczono w punkcie drugim, równocześnie na podstawie 347 k.p.c. uchylając wyrok zaoczny z dnia 28 października 2015 r. w całości.

W punkcie trzecim natomiast oddalono powództwo powyżej zasądzoną kwotę uznając, że strona powodowa nie wykazała, aby tytułem umowy pożyczki z dnia 30 maja 2005 r. w dalszym ciągu przysługiwała jej wierzytelność przekraczającą kwotę 15.000 zł, tj. wyższą niż w wezwaniu z dnia 13 lutego 2013 r.

O kosztach procesu przy uwzględnieniu jego wyniku orzeczono w punkcie czwartym w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 2 k.p.c. i art. 100 zd. 2 k.p.c. oraz art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), a także § 6 pkt 5 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (t. j.: Dz. U. z 2013 r. Nr 461 ze zm.). Koszty poniesione przez stronę powodową i pozwaną obejmowały koszty zastępstwa procesowego w kwocie po 2.400 złotych i opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie po 17 złotych. W konsekwencji przy uwzględnieniu wyniku procesu (strona powodowa wygrała spór w 45%) i rozliczeniu kosztów poniesionych przez strony, okazało się, że powodowie powinni zwrócić stronie pozwanej kwotę 241,70 zł.

W punkcie piątym, szóstym i siódmym działając na podstawie art. na art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2002 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) sąd nakazał ściągnąć od stron nieuiszczoną opłatę od pozwu w kwocie 1.803 zł w stosunku w jakim strony przegrały niniejsze postępowanie.

Mając na uwadze przedstawione rozważania orzeczono jak w sentencji.

SSR Małgorzata Andrzejkowicz

Zarządzenie: Dnia 24 kwietnia 2018 r.

1. odnotować,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron,
3. akta z wpływem lub za 30 dni.

SSR Małgorzata Andrzejkowicz